

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕБЛЕВИХ ВИРОБІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СУДОВОЇ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

FEATURES OF THE STUDY OF FURNITURE IN THE PERFORMANCE OF FORENSIC EXAMINATION

**Ковальчук М.С., судовий експерт сектору товарознавчих та гемологічних досліджень
відділу товарознавчих, гемологічних, економічних, будівельних,
земельних досліджень та оціночної діяльності
Рівненський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
Міністерства внутрішніх справ України**

У статті розглянуто основні аспекти особливостей дослідження меблевих виробів під час проведення судових товарознавчих експертиз, наведені основні етапи та послідовність дослідження, пошук та оцінка дефектів меблевих виробів, що впливають на їх вартість.

Судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду. Підставою проведення судової експертизи є відповідне судове рішення чи рішення органу досудового розслідування, або договір з експертом чи експертною установою – якщо експертиза проводиться на замовлення інших осіб [3, с. 2].

Товарознавча експертиза – напрям, який дозволяє проаналізувати технічний стан або визначити вартість різних товарів або устаткування.

Проведення експертизи якості меблевих виробів доручається експертам, якими можуть бути досвідчені фахівці та вчені, які володіють професійними знаннями, необхідними для вирішення питань, пов'язаних з ідентифікацією, фальсифікацією товарів та ін.

Потреба в проведенні експертиз, об'єктами дослідження яких є меблеві вироби, більшою мірою зумовлена особливостями продажу цієї групи товарів. Не секрет, що більшість магазинів і торгових центрів реалізують меблі, виставляючи в торгових залах так звані «зразки меблів», а покупець отримує продукцію зі складу, не маючи при цьому можливості оцінити її якість. Зумовлено це малими торговими площами й великою номенклатурою меблевих виробів. У такій ситуації покупець стає свого роду «заручником» продавця і може розраховувати лише на його сумлінність.

Досить часто оцінка меблевих виробів використовується у разі розподілу майна під час розлучень або для грошової компенсації, зокрема після затоплення. Судовий експерт визначає вартість майна, що пошкоджене, враховуючи його ступень фізичного зносу на конкретну дату.

Ключові слова: судова експертиза, меблеві вироби, дослідження, ринкова вартість, дефекти, якість, знос.

The article considers the main aspects of the features of the study of furniture products during forensic examinations, the main stages and sequence of the study, search and evaluation of defects in furniture products that affect their value.

Forensic examination is a study based on specialized knowledge in the field of science, technology, art, craft, etc. of objects, phenomena and processes in order to provide an opinion on issues that are or will be the subject of litigation. The basis for the forensic examination is the relevant court decision or the decision of the pre-trial investigation body, or a contract with an expert or expert institution – if the examination is conducted at the request of others [3, p. 2].

Commodity examination – a direction that allows you to analyze the technical condition or determine the cost of various goods or equipment.

Examination of the quality of furniture products is entrusted to experts, who may be experienced specialists and scientists who have the professional knowledge necessary to address issues related to the identification, falsification of goods, etc.

The need for examinations, the objects of study of which are furniture products, is largely due to the peculiarities of the sale of this group of goods. It is no secret that most stores and shopping centers sell furniture, exhibiting in trade halls so-called “furniture samples”, and the buyer receives products from the warehouse, without being able to assess its quality. This is due to small retail space and a large range of furniture. In this situation, the buyer becomes a kind of “hostage” of the seller and can only count on his honesty.

Quite often the valuation of furniture is used in the case of distribution of property in case of divorce or for monetary compensation, such as after flooding. A forensic expert determines the value of the damaged property, taking into account its degree of physical wear and tear on a specific date.

Key words: forensic examination, furniture products, research, market value, defects, quality, wear.

Постановка проблеми. Експертизу меблевих виробів необхідно проводити у випадках виникнення розбіжностей між одержувачем і постачальником (виробником або відправником) у визначенні її якості; в разі відсутності постачальника в місці перевірки якості товару або неявки його представника для участі в прийманні товару; втрати первісної якості виробів під час транспортування, зберігання, а також у разі навмисного пошкодження; в разі розбіжностей між індивідуальними покупцями, громадянами, роздрібними торговельними підприємствами і т.п.

Стан дослідження. Деякі положення експертизи меблевих виробів досліджувалися в роботах В.В. Архипова, А.Ф. Шепелева, І.А. Печенежської, В.А. Галаджян, А.С. Турова та методичних розробках «Практичні рекомендації з визначення якості різних груп промислових товарів», але в них не розглядався повний спектр судово-товарознавчої експертизи, об'єктом якої є меблеві вироби, а відсутність єдиного визначеного регламенту проведення дослідження цієї групи об'єктів ускладнює їх проведення.

Мета статті. Головною метою статті є вивчення та аналіз основних особливостей дослідження меблевих виробів під час виконання судової товарознавчої експертизи.

Виклад основного матеріалу. Під експертизою розуміють встановлення і дослідження таких факторів і обставин, для виявлення яких необхідні спеціальні знання в науці, мистецтві чи промислі, з поданням мотивованого висновку. Експертиза дозволяє встановити відповідність меблевих виробів вимогам споживачів і нормативно-технічної документації, визначити ринкову вартість меблевих виробів та розмір матеріальної шкоди, заподіяної власнику внаслідок пошкодження майна (при пожежі, залитті тощо).

Під час дослідження меблевих виробів судовим експертом використовуються методи, за допомогою яких встановлюються товарні характеристики (конструкція, якісні показники, вид застосовуваних матеріалів, розмірні ознаки) об'єкта дослідження.

Оцінка якості меблевих виробів проводиться залежно від завдання експертизи: за показниками якості, спожив-

чих властивостей, передбаченим технічними умовами контракту (договору), стандартами тощо. Під час перевірки якості виробів залежно від завдання можуть бути використані такі методи:

- органолептичний, заснований на використанні інформації, одержуваної в результаті аналізу сприйняття органів почуттів на основі наявного досвіду або з застосуванням технічних засобів (лупа, мікроскоп тощо);

- інструментальний (вимірювальний), заснований на використанні універсальних вимірювальних приладів та інструментів (штангенциркулі, штангенглибиноміри, нутроміри, перевірочні лінійки, кутоміри, шупи, шаблони, граничні калібри тощо);

- універсальними вимірювальними інструментами і граничними калібрами перевіряють також розміри виробів.

Вимоги до якісних показників усіх видів меблевих виробів з деревини і деревних матеріалів викладені в стандартах загальних технічних вимог. Вітчизняні меблі, в тому числі ті, що поставляється на експорт, повинні відповідати вимогам стандартів, що діють на території України, або вимогам, зазначеним у договорі купівлі-продажу. Якість імпортованих виробів повинна відповідати вимогам, зазначеним у договорі купівлі-продажу, укладеному між покупцем і продавцем. При цьому ці вимоги не повинні бути нижче вимог, що встановлюються нормативними документами до вітчизняних виробів.

Розглянемо етапи дослідження, об'єктом якого є меблеві вироби, більш детально.

На першому етапі досліджуються документи, що містять відомості про об'єкт експертизи. Коли ж відсутній об'єкт дослідження (в нашому разі меблі) або він втратив свої початкові властивості з яких-небудь причин (у разі пожежі, затоплення, механічного пошкодження майна тощо), документація може бути єдиним джерелом інформації для судового експерта.

Такими документами можуть бути:

- документи, що несуть інформацію про походження виробу (сертифікати, посвідчення про якість, технічні паспорти);

- товаросупровідні документи (специфікації, рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні);

- документи, в яких зафіксовані характеристики товару;

- складські документи, що містять відомості про умови зберігання товару на складі;

- процесуальні документи (протоколи огляду, допиту, висновки експертів, різні акти і довідки, фотографії тощо).

Ці відомості експерту необхідні для встановлення товарної приналежності об'єкта дослідження, його стану на конкретну дату і подальшого порівняльного аналізу з нормативно-технічною документацією.

Дослідивши документацію, експерт визначає терміни служби і річний фізичний знос для меблевих виробів без урахування морального зносу: шаф (для одягу і білизни, посуду, книг), банкеток для спалень, крісел для відпочинку, тумб – 30 років (3,3%); шаф комбінованих і столів письмових (робочих) – 25 років (4%); шаф для білизни (комодів), столів туалетних, столів обідніх, трельяжів і ліжок – 20 років (5%); меблів для дитячої кімнати, столів і шаф робочих, шаф комбінованих кухонних, шаф господарських, шаф навісних, диванів, крісел робочих, диванів-ліжок, тахти і крісел-ліжок – 15 років (6,6%); стільців – 12 років (8,3%); крісел для відпочинку – 12 років (3,3%); матраців пружинних і столів журнальних – 10 років (10%); столів дитячих – 8 років (12,5%); табуретів кухонних – 3 роки (3,3%) [1, с. 95].

Середньозважені значення показників становлять:

- для корпусних меблів – 23,5 року (4,25%);

- для м'яких меблів – 14,8 року (6,7%);

- для гратчастих меблів – 13,6 року (7,4%);

- для столів – 18,5 року (5,4%) [1, с.96].

На другому етапі, який відбувається в процесі огляду, досліджується упаковка (за її наявності), а також вивчаються відомості про упаковку в матеріалах справи. Адже від того, наскільки упаковка (по конструкції, виду, розміру, матеріалу, з якого вона виготовлена) здатна забезпечити захист виробів від впливу навколишнього середовища і пошкоджень, виникнення яких можливе під час транспортування або зберігання, залежить зовнішній вигляд і збереження виробів. Встановлюється вид і матеріал, з якого виготовлена упаковка, потім експерт фіксує пошкодження упаковки та зіставляє їх з ушкодженнями, виявленими безпосередньо на меблях.

На третьому етапі проводиться дослідження безпосередньо об'єкта експертизи, в процесі якого встановлюються товарні характеристики виробу. При цьому слід враховувати, що від повноти та ретельності огляду залежить якість подальшого дослідження, а також правильність і обґрунтованість висновків експерта.

Огляд меблевих виробів проводиться в такій послідовності:

- 1) за допомогою металевої рулетки, з ціною поділки в 1 мм, вимірюються габаритні й основні функціональні розміри меблів, а за необхідності більш точно вимірювання окремих елементів виробів, а так само розмірних ознак дефектів, що мають малі розміри, використовується штангенциркуль з ціною поділки 0,1 мм;

- 2) описується конструкція виробів, визначається їх видова приналежність та матеріали, використані під час виробництва;

- 3) зазначаються всі наявні дефекти, розташовані як на видимих, так і на невидимих поверхнях. При цьому особливу увагу слід звернути на стан фурнітури (дверних петель, замків, кріплення тощо). Наводяться ознаки виявлених дефектів, вказується їх місце розташування, розмір і вплив цих дефектів на якість виробу. Розташування того чи іншого дефекту вказує експерту на можливу причину його виникнення:

- виробничий брак;

- ушкодження, які з'явилися під час перевезення меблів;

- ушкодження, що виникли в процесі експлуатації.

Під час проведення експертизи можуть бути виявлені виробничі дефекти різного характеру: явні та приховані.

Явні – дефекти, які можуть бути усунені після вивантаження меблів з транспортного засобу (на складі одержувача товару), а також у споживача.

Приховані – дефекти, що виявилися в процесі експлуатації виробу у споживача [4, с. 7].

Також залежно від місця розташування дефекти можна розділити на три групи:

- дефекти облицювання;

- дефекти збірки;

- дефекти скла.

Дефекти облицювання знижують якість меблевих виробів залежно від місця їх знаходження (двері, бокова стінка, горизонтальний щит або полиця шафи, кришка столу).

Пошкодження облицювання видимих деталей шаф, лицевих поверхонь кришок столів та оббивки м'яких меблів більшою мірою впливає на якість, а бічних стінок, горизонтальних щитів і полиць – меншою. Нижче наведено найбільш типові пошкодження облицювання, які зустрічаються під час огляду меблів та запропоновані відсотки втрати якості виробу за їх наявності:

- потертості та подряпини лакової плівки – 5–40%;

- відколи на краях деталей – 10–30%;

- відшарування личкувального матеріалу на окремих ділянках деталей – 5–50%;

- деформація м'яких елементів – 5–80%;

- потертості, відшарування, забруднення та вигорання оббивної тканини, розриви оббивки по швах – 5–30%;

– наскрізні тріщини чи набрякання основного матеріалу виробу – 20–90%;

– корозія на металевих деталях виробу – 5–20 % [2, с. 98].

Знижується якість меблевих виробів також у зв'язку із забрудненням. Темні або світлі плями на облицюванні або оббивці меблів знижують якість виробів на 20–40%.

Дефекти збірки рівною мірою можуть вплинути на зниження якості як шаф, столів, так і м'яких меблів. До дефектів збірки можна віднести:

– порушення міцності клейових з'єднань деталей, вузлів, наявність щілин та зазорів – 20–60%;

– ослаблення фіксаторів дверей з утворенням зазорів та перекосів – 5–20%;

– хиткість з'єднувальних елементів меблів – 5–30%;

– пошкодження кріплення замків та навісних петель – 5–20% [2, с. 98].

Виявлення дефектів скла (подряпини, відколи, тріщини) може стати причиною зниження якості меблевих виробів на 30–40%, а дефекти дзеркал знижують якість дзеркальних деталей відразу на 100% [1, с. 102].

Висновки. Наведений алгоритм дозволяє якісно та всебічно провести дослідження більшості видів меблевих виробів, що своєю чергою позитивно впливає на достовірність висновку експерта.

ЛІТЕРАТУРА

1. Желавська О.О., Павленко О.В., Геращенко Л.В., Майстренко О.О., Сорокіна В.О., Москальчук І.В. Судово-товарознавча експертиза меблевих виробів : метод. посібн. / Мінюст України, КНДІСЕ, 2012. 118 с.
2. Архипов В.В. Експертна грошова оцінка рухомого майна для цивільно-правових дій: навч. посіб. Київ : Атіка. 2004. 102 с.
3. Закон України «Про судову експертизу». *Відомості Верховної Ради*. 1994. № 28. 232 с.
4. ДСТУ 16371:2016. Меблі. Загальні технічні умови. Вид. офіц. Київ, 2016. ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ»). 32 с.